

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

АНАЛІЗ ВПЛИВУ МЕТОДІВ ЗАЛУЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ
НА ФІНАНСОВУ СТАБІЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконав: студент

Спеціальності 076 Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність

Освітньо-професійної програми

Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність

Бартков'як Андрій Олександрович

Керівник д.е.н., професор Мохненко
Андрій Сергійович

Рецензент Соболев А.Н., ПП «Собрі»

Івано-Франківськ, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАЛУЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ	
1.1. Поняття та класифікація фінансових ресурсів.....	6
1.2. Методи залучення фінансових ресурсів та критерії їх вибору	9
1.3. Поняття фінансової стабільності та методи її оцінки.....	12
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МЕТОДІВ ЗАЛУЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВУ СТАБІЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ	
2.1. Аналіз впливу методів фінансування зі внутрішніх джерел, та їх вплив.....	15
2.2. Аналіз впливу методів фінансування з зовнішніх джерел, та їх вплив	17
2.3. Аналіз впливу методів змішаних форм фінансування, та їх вплив..	23
ВИСНОВКИ	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	29

ВСТУП

Сьогодні підприємства проводять свою діяльність у кризових умовах господарювання, що характеризуються нестачею фінансових ресурсів. Інфляція, не прогнозовані коливання курсів валют, зростанням відсотків за користування кредитами, зниження платоспроможного попиту покупців негативно впливають на ефективність діяльності підприємств України. Відсутність фінансових ресурсів у необхідному обсязі спричинює порушення платіжної дисципліни та зниження рівня фінансової стійкості підприємств, а отже, національної економіки.

Фінансова стабільність є однією з ключових характеристик успішного функціонування підприємств в сучасних умовах ринкової економіки. Вона дозволяє підприємству не лише витримувати різноманітні зовнішні виклики та ризики, а й забезпечувати стабільний розвиток у довгостроковій перспективі. Одним з важливих аспектів фінансової стабільності є ефективне залучення та управління фінансовими ресурсами.

Залучення фінансових ресурсів на підприємствах може здійснюватися різними методами, такими як емісія акцій, випуск облігацій, залучення кредитів, використання внутрішніх резервів тощо. Кожен з цих методів має свої переваги та недоліки, які можуть впливати на фінансову стабільність підприємства в різний спосіб.

Актуальність теми: Методи залучення фінансових ресурсів відіграють ключову роль у розвитку та фінансовій стабільності підприємств. У сучасному динамічному бізнес-середовищі компанії змушені шукати найефективніші способи фінансування, щоб залишатися конкурентоспроможними та адаптивними.

Порівняльний аналіз методів залучення фінансових ресурсів дозволяє підприємствам визначити оптимальні інструменти для своїх потреб.

Мета кваліфікаційної роботи: Метою роботи є дослідження та аналіз методів залучення фінансових ресурсів на підприємства, а також вивчення їх впливу на фінансову стабільність підприємств.

Завдання кваліфікаційної роботи:

1. Провести теоретичний аналіз методів залучення фінансових ресурсів на підприємства.
2. Оцінити переваги та недоліки різних методів залучення фінансових ресурсів.
3. Здійснити порівняльний аналіз методів залучення фінансових ресурсів.
4. Дослідити вплив різних методів залучення фінансових ресурсів на фінансову стабільність підприємств.

Предмет кваліфікаційної роботи: Предметом роботи є методи залучення фінансових ресурсів на підприємства та їх вплив на фінансову стабільність підприємств.

Об'єкт кваліфікаційної роботи: Об'єктом роботи є підприємства, які використовують різні методи залучення фінансових ресурсів для забезпечення своєї діяльності та фінансової стабільності.

Методи дослідження: У роботі використано, такі методи, як: метод аналізу, метод формалізації та метод синтезу.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАЛУЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ

1.1. Поняття та класифікація фінансових ресурсів

Фінансові ресурси є базовим поняттям фінансової науки та важливою складовою економічного розвитку підприємств. Вони охоплюють сукупність грошових надходжень і доходів, що виникають у процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту й спрямовуються на поточну діяльність та інвестиційне забезпечення підприємства.

Для формування та ефективного використання фінансових ресурсів підприємства вступають у фінансові відносини. Їх наявність, оптимальна структура й раціональне застосування мають вирішальне значення для результативної роботи будь-якого суб'єкта господарювання.

Щодо сутності поняття "фінансові ресурси підприємства", в українській та зарубіжній економічній думці представлено багато підходів. Серед науковців, які приділяли увагу цьому питанню, варто відзначити: Білоліпецького В. Г., Буряковського В. В., Василика О. Д., Вознюка Г. Л., Лігоненка Л. О., Гуляєву Н. М., Гринюк Н. А., Завгороднього А. Т., Зятковського І. В., Колчину Н. В., Мерзлякова І. В., Опаріна В. М., Павлюка К. В., Поддєрьогіна А. М., Романенка О. Р., Смовженко Т. С., Юрія С. І.

Визначення поняття "фінансові ресурси підприємства" є важливим етапом наукового аналізу цієї економічної категорії. Так, Вознюк Г. Л., Завгородній Т. С., Смовженко Т. С. трактують фінансові ресурси як сукупність грошових коштів, що знаходяться в розпорядженні держави та суб'єктів господарювання [18, с. 356].

Згідно з позицією Павлюка К. В., фінансові ресурси підприємства — це грошові накопичення та доходи, що утворюються в ході розподілу та перерозподілу ВВП і акумулюються у відповідних фондах для забезпечення

безперервного процесу розширеного відтворення та задоволення інших соціально-економічних потреб [12, с. 7].

І. В. Зятковський розглядає фінансові ресурси підприємства як сукупність грошових резервів і надходжень, що мають цільове призначення і перебувають у розпорядженні підприємства на правах власності, повного господарського відання або оперативного управління, спрямованих на реалізацію статутних завдань [8, с. 17].

За визначенням О. Р. Романенка, фінансові ресурси — це грошові кошти, акумульовані підприємством із різних джерел, які вводяться у господарський обіг для забезпечення потреб діяльності [14, с. 80].

Аналіз наведених дефініцій засвідчує, що у трактуванні поняття "фінансові ресурси підприємства" спостерігається розмаїття думок. Це дозволяє узагальнити підходи і запропонувати власне визначення: фінансові ресурси підприємства — це кошти, які перебувають у розпорядженні підприємства та класифікуються за:

- видами та структурним складом;
- джерелами їх походження (формування).

Ці ресурси призначаються для фінансування розширеного відтворення, виконання фінансових зобов'язань перед юридичними й фізичними особами, а також для стимулювання економічної активності. Фінансові ресурси відображають грошові відносини, залежать від процесів первинного розподілу ВВП, формування доходів і створення децентралізованих фондів. До ключових ознак належать функція платіжного засобу та рівень ліквідності активів.

Серед основних характеристик фінансових ресурсів виокремлюють:

- їх формування відбувається відповідно до чинного законодавства та нормативних актів;

- вони можуть належати різним суб'єктам господарювання, незалежно від форми власності, або бути зосередженими в установах фінансового ринку (банки, інвестфонди, компанії спільного інвестування тощо);
- основні напрямки використання охоплюють виробниче відтворення, соціальне забезпечення персоналу, а також інші господарські потреби.

До основних властивостей фінансових ресурсів належать:

- наявність етапу утворення;
- вираження відносин власності;
- конкретні джерела формування та цільове призначення;
- залежність структури ресурсів від джерел надходження і напрямів їх використання [22, с. 290–294].

Отже, фінансові ресурси залишаються фундаментальним елементом фінансової системи та рушієм економічного розвитку підприємств. Вони є джерелом фінансового забезпечення операційної та інвестиційної діяльності.

О. Д. Василик трактує фінансові ресурси як грошові кошти, що перебувають у розпорядженні держави, підприємств та домогосподарств і використовуються для виконання зобов'язань та реалізації фінансових, економічних і соціальних програм [7].

Іншої позиції дотримується А. М. Поддєрьогін, який розглядає фінансові ресурси не лише як кошти, а як потенціал, що забезпечує фінансову стабільність, платоспроможність і інвестиційну привабливість підприємства [13].

Сучасні економісти, такі як С. І. Юрій та Т. С. Бандурка, підкреслюють значущість стратегічного підходу до управління фінансовими ресурсами в умовах ринкової економіки, акцентуючи увагу на структурній оптимізації та ефективному використанні [17].

Класифікація фінансових ресурсів проводиться за кількома критеріями:

- За джерелами формування:
 - Власні (прибуток, амортизація, пайовий капітал);
 - Позикові (банківські кредити, позики, емісія облігацій);
 - Безповоротні (гранти, дотації з бюджету).
- За строком використання:
 - Короткострокові (для оперативних потреб);
 - Довгострокові (інвестування, розвиток).
- За формами власності:
 - Державні;
 - Приватні;
 - Змішані.

У підсумку, фінансові ресурси є не лише засобом забезпечення щоденної господарської діяльності, а й важелем зростання та підвищення конкурентоспроможності підприємства. Їх ефективне формування та використання — запорука стабільного функціонування будь-якого господарюючого суб'єкта.

1.2. Методи залучення фінансових ресурсів та критерії їх вибору

Залучення фінансових ресурсів є важливою передумовою забезпечення стабільного функціонування та розвитку підприємств. У сучасних умовах господарювання підприємства використовують різні методи залучення фінансових ресурсів, які можуть відрізнятися за формами, джерелами, строками, вартістю та ризикованістю.

На думку О. М. Азаренкової, методи залучення фінансових ресурсів класифікуються відповідно до джерел фінансування: внутрішні (реінвестування прибутку, амортизаційні відрахування) та зовнішні (банківські кредити, емісія цінних паперів, лізинг, факторинг тощо) [1].

За твердженням Л. Л. Тарангул, кожен метод має свої переваги й недоліки, які слід враховувати під час прийняття управлінських рішень. Наприклад, емісія акцій дозволяє залучити кошти без зобов'язань щодо повернення, але призводить до розмивання частки власності. Кредитування ж, навпаки, зберігає контроль над підприємством, але створює боргове навантаження [15].

Найпоширенішими методами залучення фінансових ресурсів є:

- Банківське кредитування — класичний інструмент зовнішнього фінансування. Його ефективність залежить від кредитної історії підприємства, умов кредитування, доступності застави тощо.
- Фінансування через емісію акцій чи облігацій — залучення інвесторів шляхом випуску цінних паперів. Цей метод часто використовується великими компаніями з високим рівнем публічності.
- Фінансова оренда (лізинг) — дозволяє підприємству користуватися активами без значного одноразового капіталовкладення.
- Факторинг — продаж дебіторської заборгованості спеціалізованій фінансовій установі, що забезпечує оперативний притік грошових коштів.
- Венчурне фінансування та гранти — джерела, які можуть бути особливо актуальними для стартапів та інноваційних проєктів.

Як зазначає В. М. Опарін, вибір методів залучення фінансових ресурсів повинен базуватися на стратегічних цілях підприємства, його фінансовому стані, стадії життєвого циклу та зовнішньому середовищі [10].

Таким чином, ефективне залучення фінансових ресурсів передбачає не лише обґрунтований вибір методів, але й їхнє гармонійне поєднання з урахуванням ризиків, вартості капіталу та фінансової стратегії підприємства.

Вибір методу фінансування — це стратегічне рішення, яке значною мірою визначає фінансову стійкість, рівень ризику та інвестиційну

привабливість підприємства. Залучення фінансових ресурсів повинно бути економічно доцільним, обґрунтованим і відповідати поточному фінансовому стану підприємства та його перспективам розвитку.

Згідно з позицією І. А. Бланка, вибір джерел і методів фінансування слід здійснювати на основі системного підходу, який враховує як вартісні, так і не вартісні критерії. Автор виділяє такі основні критерії: вартість капіталу, рівень фінансового ризику, термін залучення, ступінь контролю над підприємством, гнучкість фінансування та доступність джерела [3].

К. В. Павлюк наголошує, що ефективність залучення фінансових ресурсів напряму залежить від обґрунтованості вибору методів фінансування. Основними критеріями при цьому є:

- вартість капіталу, яка показує, наскільки вигідним є використання того чи іншого джерела фінансування;
- ліквідність і платоспроможність підприємства, що визначають його здатність виконувати фінансові зобов'язання;
- ризикованість методу, пов'язана з можливою втратою контролю над активами або самим підприємством [12].

Також важливим критерієм є термін окупності фінансування, який дає змогу оцінити швидкість повернення вкладених коштів, особливо у випадку кредитного фінансування чи лізингу. Крім того, дослідники, зокрема Т. Г. Бондар та О. І. Кузьменко, підкреслюють значення гнучкості та адаптивності фінансового інструменту до змін ринкового середовища [16].

Узагальнюючи підходи різних авторів, можна виокремити такі ключові критерії вибору методів фінансування:

- Вартість залученого капіталу (Cost of Capital);
- Рівень фінансового ризику;
- Вплив на фінансову незалежність підприємства;
- Доступність джерела фінансування;

- Тривалість періоду користування коштами;
- Ступінь впливу на управління підприємством;
- Сумісність із фінансовою стратегією підприємства.

Таким чином, вибір методу фінансування є багатофакторним процесом, що потребує ретельного аналізу як внутрішніх можливостей підприємства, так і зовнішнього економічного середовища. Рішення у цій сфері повинні ґрунтуватися на поєднанні економічної доцільності та фінансової безпеки.

1.3. Поняття фінансової стабільності та методи її оцінки

Фінансова стабільність підприємства — це стан фінансової системи, за якого підприємство здатне ефективно функціонувати, своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання, забезпечувати безперервність господарської діяльності, а також зберігати платоспроможність в умовах змін зовнішнього середовища.

За визначенням І. А. Бланка, фінансова стабільність є основною характеристикою фінансового стану підприємства і визначається рівнем забезпечення підприємства власними фінансовими ресурсами, раціональним співвідношенням між власним і позиковим капіталом, достатнім обсягом оборотних коштів та здатністю до самофінансування [4].

Фінансову стабільність слід розглядати як багатоаспектне явище, що включає такі компоненти:

- платоспроможність — здатність підприємства вчасно виконувати поточні фінансові зобов'язання;
- ліквідність — наявність достатніх обсягів ліквідних активів;
- рентабельність — ефективність використання ресурсів;
- фінансова незалежність — ступінь автономності підприємства у прийнятті фінансових рішень.

В. М. Опарін зазначає, що оцінка фінансової стабільності підприємства повинна базуватись як на аналізі абсолютних показників (наприклад, власного капіталу, чистого прибутку), так і на розрахунку відносних коефіцієнтів, що дозволяють здійснювати порівняльний аналіз у динаміці [10].

Серед основних методів оцінки фінансової стабільності виділяють:

- Коефіцієнтний аналіз, який передбачає розрахунок таких показників, як:
 - коефіцієнт автономії (власний капітал / загальні активи);
 - коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами;
 - коефіцієнт фінансової стабільності (відношення власних і довгострокових зобов'язань до загальних активів).
- Аналіз ліквідності балансу — дає змогу оцінити здатність підприємства погасити свої зобов'язання у визначені строки, що є ключовим елементом стабільності.
- SWOT-аналіз фінансового стану — дозволяє комплексно оцінити внутрішні сильні та слабкі сторони підприємства, а також зовнішні можливості та загрози.
- Зведені інтегральні оцінки, що базуються на бальній або ваговій оцінці фінансових показників, і дозволяють зробити висновок про загальний рівень стабільності підприємства.

Л. Л. Тарангул підкреслює, що особливу увагу необхідно приділяти динамічному аналізу показників, оскільки фінансова стабільність є не статичною, а змінною характеристикою, що залежить від численних факторів внутрішнього та зовнішнього середовища [15].

Таким чином, фінансова стабільність є запорукою довгострокового розвитку підприємства, а її оцінка — важливим інструментом для прийняття управлінських рішень. Методи оцінки мають бути комплексними,

системними та враховувати як поточний стан підприємства, так і його перспективи.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МЕТОДІВ ЗАЛУЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВУ СТАБІЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Аналіз впливу методів фінансування зі внутрішніх джерел, та їх вплив

Власні методи фінансування підприємства передбачають формування фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх джерел, без залучення зовнішніх інвесторів або кредиторів. До таких джерел належать: чистий прибуток, амортизаційні відрахування, пайовий та додатковий капітал, кошти від реалізації майна, доходи від фінансових інвестицій.

Як зазначає І. А. Бланк, використання власних фінансових ресурсів є найбільш безпечним і стабільним джерелом фінансування, оскільки не створює зобов'язань перед третіми особами, знижує фінансові ризики та сприяє зміцненню фінансової незалежності підприємства [3].

Згідно з підходом С. В. Мочерного, власні методи фінансування мають ще одну важливу перевагу — підприємство повністю контролює процес використання цих ресурсів, що дозволяє оперативно реагувати на зміни в ринковому середовищі [9].

Основними видами власного фінансування є:

- Реінвестування прибутку — найбільш поширений метод, що дозволяє підприємству фінансувати розвиток без залучення зовнішнього капіталу. Як підкреслює А. М. Поддєрьогін, реінвестування має стратегічне значення, оскільки сприяє нарощенню капіталу і є ознакою фінансової стабільності підприємства [Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств. — К.: КНЕУ, 2006. — 648 с.].
- Амортизаційні відрахування — формуються в процесі зносу основних засобів і слугують важливим джерелом для фінансування відновлення або модернізації виробничих

потужностей. В. М. Опарін зазначає, що грамотно розраховані амортизаційні нарахування дозволяють уникнути фінансових навантажень при оновленні основних фондів [10].

- Додаткові внески засновників — можуть застосовуватись при необхідності збільшення статутного капіталу або при започаткуванні нових напрямів діяльності.
- Продаж або переоцінка активів — менш поширений, але можливий варіант мобілізації ресурсів у разі реалізації непрофільного майна.

Проте власне фінансування має і певні обмеження. Головною проблемою є обмежений обсяг ресурсів, що можуть бути сформовані підприємством самостійно. Також, як підкреслює Л. Л. Тарангул, надмірна орієнтація лише на власні джерела може уповільнити темпи розвитку компанії в умовах високої конкуренції [15].

Як зазначає І. А. Бланк, власні фінансові ресурси характеризуються високим рівнем надійності, оскільки не створюють додаткових зобов'язань перед третіми особами та не супроводжуються обов'язковими витратами на обслуговування боргу. Саме тому вони є основою фінансової стійкості підприємства, особливо у нестабільних економічних умовах [3].

Основні переваги власного фінансування з погляду впливу на фінансову стабільність полягають у наступному:

- Зменшення фінансового ризику, оскільки відсутня потреба у виплаті відсотків і поверненні боргу;
- Збереження управлінської автономії, оскільки не виникає необхідності узгодження дій із зовнішніми кредиторами або інвесторами;
- Зміцнення платоспроможності та ліквідності підприємства, що позитивно впливає на його рейтинг серед контрагентів і фінансових установ.

Л. Л. Тарангул підкреслює, що значна частка власного капіталу в структурі джерел фінансування позитивно впливає на коефіцієнти фінансової стійкості, зокрема на коефіцієнт автономії, що є критично важливим при оцінці кредитоспроможності підприємства [15].

Разом з тим, існують і певні обмеження власного фінансування:

- Обмеженість обсягів: обсяг власних коштів залежить від рівня прибутковості підприємства та готовності власників інвестувати додатковий капітал.
- Повільне накопичення: процес формування достатнього рівня власних ресурсів є тривалим і може стримувати темпи розвитку підприємства.
- Висока альтернативна вартість: утримання прибутку у підприємстві замість його розподілу між власниками може знижувати їхню інвестиційну мотивацію.

На думку С. В. Мочерного, у стратегічній перспективі використання власного фінансування є доцільним для формування стабільної фінансової бази, однак для швидкого зростання і реалізації масштабних інвестиційних проєктів потрібне поєднання із зовнішніми джерелами капіталу [9].

Таким чином, внутрішнє фінансування відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової стабільності підприємства, однак потребує стратегічного підходу до його формування та використання. Ефективна політика управління прибутком, амортизацією та власним капіталом дозволяє створити фінансову базу для стійкого розвитку підприємства.

2.2. Аналіз впливу методів фінансування з зовнішніх джерел, та їх вплив

Позикові методи фінансування передбачають залучення фінансових ресурсів на умовах зворотності, платності та строковості. Вони є важливим інструментом забезпечення поточних потреб підприємства у фінансуванні,

особливо в умовах дефіциту власного капіталу або необхідності реалізації масштабних інвестиційних проєктів.

На думку І. А. Бланка, позикові кошти дозволяють підприємству підвищити рівень фінансового левериджу, тобто збільшити загальну дохідність власного капіталу за рахунок використання кредитних ресурсів. Однак при цьому зростає і рівень фінансових ризиків, зумовлений необхідністю своєчасного обслуговування боргу [3].

Основні форми позикового фінансування включають:

- Банківське кредитування — найпоширеніший метод залучення коштів. Його перевагами є відносна швидкість отримання коштів, гнучкість умов, а також можливість фінансування як оборотного капіталу, так і інвестиційних проєктів. Разом із тим, високі відсоткові ставки та жорсткі вимоги до застави або кредитної історії можуть бути серйозними обмеженнями. Як зазначає А. М. Поддєрьогін, банківське кредитування найбільш ефективно у випадках, коли прибутковість інвестицій перевищує вартість позикового капіталу [13].
- Комерційний кредит — надається постачальниками у вигляді відстрочки платежу за товари чи послуги. За словами С. В. Мочерного, цей метод є зручним для короткострокового фінансування та часто не потребує додаткового забезпечення, однак може бути дорожчим через приховану вартість у вигляді підвищеної ціни [9].
- Облігаційне фінансування — передбачає випуск боргових цінних паперів. Такий метод доцільний для великих компаній з усталеною репутацією на ринку, оскільки потребує довіри інвесторів та значних витрат на емісію.
- Лізинг — це форма середньо- і довгострокового фінансування, що дозволяє підприємству використовувати майно без необхідності його одноразової купівлі. За словами В. М. Опаріна, лізинг особливо

ефективний у сферах, де необхідна постійна модернізація основних фондів, як-от транспорт, будівництво чи агросектор [11].

- Факторинг та форфейтинг — сучасні форми фінансових операцій, пов'язані з достроковим отриманням коштів за рахунок передачі дебіторської заборгованості спеціалізованим компаніям. Як зазначає О. М. Азаренкова, ці методи допомагають зменшити фінансові ризики та покращити ліквідність підприємства [1].

Попри численні переваги, позикове фінансування має й певні недоліки. Головним з них є зростання фінансового навантаження через обов'язковість повернення коштів у визначений строк, а також потреба обслуговування відсотків, що може негативно впливати на прибутковість підприємства. Л. Л. Тарангул акцентує увагу на необхідності розрахунку оптимального рівня позикового капіталу, щоб уникнути надмірної заборгованості та ризику фінансової нестабільності [15].

На думку І. А. Бланка, використання позикового капіталу є виправданим у випадках, коли прибутковість інвестиційного проєкту перевищує вартість залучених ресурсів, а підприємство має достатній рівень фінансової стійкості для обслуговування боргу [6].

Позикове фінансування має як переваги, так і недоліки з точки зору впливу на фінансову стабільність підприємства.

Позитивний вплив:

- Фінансовий леверидж: залучення позикових коштів може підвищити рентабельність власного капіталу за рахунок ефекту фінансового важеля, якщо прибутковість активів перевищує відсоткову ставку за позикою.
- Можливість реалізації масштабних проєктів: підприємство може розширити свою діяльність або впровадити інновації, не очікуючи накопичення достатнього обсягу власного капіталу.

- Оптимізація податкового навантаження: проценти за кредитами зменшують оподатковуваний прибуток.

Негативний вплив:

- Зростання фінансових ризиків: надмірне залучення позик призводить до збільшення боргового навантаження, що може знизити кредитний рейтинг та підвищити ймовірність неплатоспроможності.
- Висока залежність від кредиторів: при несприятливих змінах умов фінансування (підвищення відсоткових ставок, скорочення доступу до кредитів) підприємство може втратити фінансову рівновагу.
- Зниження коефіцієнта автономії: високий рівень позикових коштів у структурі капіталу погіршує індикатори фінансової стійкості.

В. М. Опарін зауважує, що оптимальне співвідношення власного і позикового капіталу є критично важливим для підтримки стабільного фінансового стану підприємства. Надлишкове кредитне навантаження призводить до зростання ризику банкрутства та втрати довіри з боку інвесторів [11].

Методично оцінити вплив позикового фінансування на фінансову стабільність можна через аналіз таких показників:

коефіцієнт фінансової залежності (загальні зобов'язання / власний капітал);

коефіцієнт покриття відсотків (ЕБІТ / витрати на обслуговування боргу);

рівень загальної платоспроможності.

За результатами досліджень Л. Л. Тарангул, надмірне використання позикового капіталу в умовах нестабільного фінансового середовища може призвести до дестабілізації діяльності підприємства, навіть за наявності високих поточних доходів [11].

Для прикладу, розглянемо, як залучення фінансів з зовнішніх джерел вплине на ТОВ «КОРОСТЕНСЬКИЙ ЗАВОД МДФ»

Таблиця 2.1 “Фінансові показники ТОВ «КОРОСТЕНСЬКИЙ ЗАВОД МДФ»”

Показник	2024	2023	2022	2020
Дохід	1 890 698 000 ₴	2 533 979 000 ₴	2 104 103 000 ₴	1 468 937 000 ₴
Чистий прибуток	-9 783 000 ₴	237 055 000 ₴	171 263 000 ₴	146 091 000 ₴
Активи	5 138 244 000 ₴	4 801 612 000 ₴	2 791 044 000 ₴	1 162 880 000 ₴
Зобов'язання	4 790 827 000 ₴	4 443 824 000 ₴	2 670 311 000 ₴	1 338 317 000 ₴
Коефіцієнт зобов'язань	93,23%	92,56%	95,68%	115,04%
Рентабельність активів	-0,19%	4,94%	6,14%	12,56%

Також, розглянемо ситуацію фінансування ТОВ «КОРОСТЕНСЬКИЙ ЗАВОД МДФ» на суму 100 000 000 гривень з зовнішніх джерел фінансування.

Таблиця 2.2 “Зміни фінансових показників за методами фінансування (100 млн ₴)”

Показник	Без фінансування	Кредит (18%)	Облігації (16%)	Інвестор (частка)
Активи	5 138 244 000 ₴	5 238 244 000 ₴	5 238 244 000 ₴	5 238 244 000 ₴
Зобов'язання	4 790 827 000 ₴	4 890 827 000 ₴	4 890 827 000 ₴	4 790 827 000 ₴
Чистий прибуток	-9 783 000 ₴	-27 783 000 ₴	-25 783 000 ₴	-9 783 000 ₴

Таблиця 2.3 “Ключові фінансові коефіцієнти після залучення фінансування”

Метод фінансування	Коефіцієнт зобов'язань	Рентабельність активів (ROA)
Без змін (2024)	93,23%	-0,19%
Кредит (18%)	93,36%	-0,53%
Облігації (16%)	93,36%	-0,49%

Інвестор (власний капітал)	91,44%	-0,19%
----------------------------	--------	--------

Проаналізувавши данні з таблиць, можна зазначити, що:

- ТОВ «КОРОСТЕНСЬКИЙ ЗАВОД МДФ» має надмірну боргову залежність, що робить додаткове кредитування ризикованим.
- Через негативний фінансовий результат у 2024 році, пріоритет варто надати залученню інвестора або рефінансуванню.
- Випуск облігацій може бути доцільним за умов покращення фінансових результатів у наступному періоді.
- Найменший негативний вплив на показники — при залученні інвестора.
- Кредит і облігації погіршують рентабельність, хоча вплив на коефіцієнт зобов'язань — незначний, бо підприємство вже має високу боргову залежність.

Таким чином, позикове фінансування може як посилити фінансову стабільність підприємства шляхом активного розвитку та підвищення прибутковості, так і суттєво її послабити у випадку нерационального управління боргами. Тому необхідне постійне моніторингування рівня фінансового ризику та зважене формування структури капіталу.

2.3. Аналіз впливу методів змішаних форм фінансування, та їх вплив

Змішані форми фінансування поєднують у собі елементи як власного, так і позикового капіталу. Вони є гнучким інструментом залучення ресурсів, що дозволяє підприємствам адаптуватися до різноманітних фінансово-економічних умов і знижувати ризики, пов'язані з надмірною залежністю від одного джерела капіталу.

За визначенням І. А. Бланка, змішані форми фінансування – це такі, в яких поєднується залучення капіталу на умовах часткового повернення або часткового контролю з боку інвестора. До них, зокрема, відносяться венчурне

фінансування, лізинг із викупом, проектне фінансування, емісія конвертованих облігацій тощо [5].

Проектне фінансування є одним із найбільш популярних інструментів у капіталомістких галузях. Його суть полягає в тому, що кредит або інвестиції надаються під конкретний інвестиційний проект, причому джерелом повернення коштів виступають лише майбутні грошові потоки від реалізації цього проекту. За словами А. М. Поддєрьогіна, таке фінансування мінімізує ризики для підприємства, однак потребує детального бізнес-планування та високої довіри з боку інвесторів [13].

Венчурне фінансування, згідно з дослідженнями В. Д. Базилевича, є ефективним механізмом залучення коштів для стартапів і високотехнологічних компаній. Венчурні інвестори, як правило, не вимагають негайного повернення інвестицій, натомість розраховують на отримання прибутку шляхом участі в капіталі компанії та подальшого зростання її вартості [6].

Конвертовані облігації як форма гібридного фінансування поєднують властивості боргових та частково власних інструментів. Вони надають інвестору право конвертувати облігації у звичайні акції компанії в майбутньому, що знижує поточне боргове навантаження підприємства та дає змогу залучити кошти на більш вигідних умовах. Як зазначає О. М. Азаренкова, така форма є вигідною як для інвесторів, які очікують зростання компанії, так і для підприємств, що прагнуть зберегти ліквідність у короткостроковій перспективі [1].

Також до змішаних форм належить лізинг із правом викупу, який дозволяє підприємству поступово перейти до повного володіння майном, одночасно використовуючи його у виробничому процесі. Такий підхід дозволяє оптимізувати податкові витрати та розподілити фінансове навантаження в часі.

Змішані форми фінансування оцінюються за такими критеріями:

- рівень фінансового ризику;
- вартість залучення капіталу;
- гнучкість умов фінансування;
- вплив на структуру капіталу підприємства;
- можливість втрати контролю над підприємством;
- потенціал для зростання компанії у довгостроковій перспективі.

На думку Л. Л. Тарангул, ефективне використання змішаних методів фінансування дозволяє досягти балансу між стабільністю і розвитком, мінімізуючи залежність від традиційних джерел капіталу [15].

О. Д. Василик вважає що, змішані форми фінансування є ефективним інструментом залучення капіталу, що дозволяє підприємствам зберігати контроль над управлінням та водночас збільшувати інвестиційні можливості без істотного зростання боргового навантаження [7].

Як зазначає В. М. Опарін, поєднання різних джерел фінансування дозволяє підприємству зменшити залежність від одного виду ресурсів, що в свою чергу позитивно впливає на платоспроможність і фінансову гнучкість [11].

Змішані форми фінансування також сприяють диверсифікації ризиків, що особливо актуально в умовах економічної нестабільності. За словами А. М. Поддєрьогіна, оптимальне поєднання власного та залученого капіталу дозволяє досягти кращого балансу між фінансовою незалежністю та інвестиційною активністю [13].

Слід зауважити, що неадекватне співвідношення джерел фінансування може, навпаки, призвести до фінансової дестабілізації. Занадто висока частка позикового капіталу здатна збільшити фінансові ризики, пов'язані з обслуговуванням боргу та зниженням кредитного рейтингу підприємства.

Отже, раціональне використання змішаних форм фінансування виступає одним із ключових факторів забезпечення довгострокової фінансової стабільності підприємства, підвищення його інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності на ринку.

ВИСНОВКИ

У роботі було розглянуто теоретичні засади залучення фінансових ресурсів підприємства, що дозволило сформувати цілісне уявлення про сутність, структуру, класифікацію фінансових ресурсів, методи їх залучення та критерії вибору джерел фінансування, а також про значення фінансової стабільності підприємства в сучасних умовах господарювання.

По-перше, встановлено, що фінансові ресурси є ключовим елементом забезпечення поточної та інвестиційної діяльності підприємства. Вони репрезентують грошові надходження з різних джерел, які використовуються для реалізації статутних завдань, розширеного відтворення та фінансування соціально-економічних потреб. Систематизація різних наукових підходів дозволила запропонувати узагальнене визначення фінансових ресурсів підприємства, яке враховує їх багатогранність, функціональне призначення та роль у господарській діяльності.

По-друге, проаналізовано класифікацію фінансових ресурсів за джерелами походження, формами власності, строками використання, що є важливим для розробки фінансової стратегії підприємства та оптимізації структури капіталу.

По-третє, детально розглянуто методи залучення фінансових ресурсів, які поділяються на внутрішні (реінвестування прибутку, амортизаційні відрахування) та зовнішні (кредити, емісія цінних паперів, лізинг, факторинг, венчурне фінансування тощо). Підкреслено, що ефективність вибору джерел фінансування залежить від стратегічних цілей підприємства, його фінансового стану, стадії життєвого циклу та умов ринкового середовища. Вибір методів має базуватися на низці критеріїв: вартості капіталу, ризиках, термінах фінансування, доступності джерел, впливі на управлінську автономію тощо.

По-четверте, розкрито сутність поняття фінансової стабільності як здатності підприємства забезпечувати безперервність діяльності, платоспроможність і фінансову стійкість в умовах змін середовища. Оцінка фінансової стабільності повинна базуватися як на абсолютних, так і на відносних показниках (коефіцієнтах автономії, ліквідності, рентабельності тощо), що дозволяє здійснити глибокий фінансовий аналіз і сформулювати ефективну політику управління ресурсами.

Також, було здійснено комплексний аналіз впливу різних методів фінансування — внутрішніх, зовнішніх та змішаних — на фінансову стабільність підприємства. Результати дослідження дозволяють сформулювати такі основні висновки:

Власні (внутрішні) джерела фінансування є найбільш безпечними та стабільними з погляду фінансової стійкості підприємства. Вони не створюють додаткових зобов'язань, знижують ризик банкрутства та сприяють збереженню управлінської автономії. Проте їхня обмежена ресурсна база та повільність накопичення можуть стримувати розвиток підприємства, особливо в умовах динамічного ринкового середовища.

Позикове (зовнішнє) фінансування дозволяє оперативно покривати дефіцит фінансових ресурсів, реалізовувати масштабні інвестиційні проекти та підвищувати рентабельність власного капіталу за рахунок ефекту фінансового левериджу. Однак надмірне залучення боргових ресурсів супроводжується підвищенням фінансових ризиків, зниженням платоспроможності та можливістю втрати фінансової рівноваги.

Змішані форми фінансування є гнучким та ефективним інструментом, що поєднує переваги як власного, так і позикового капіталу. Їх використання дозволяє зменшити залежність підприємства від одного джерела фінансування, адаптуватися до змін зовнішнього середовища та залучати

інноваційні фінансові рішення (венчурне фінансування, проектне фінансування, конвертовані облігації тощо).

Фінансова стабільність підприємства значною мірою залежить від оптимального поєднання різних джерел фінансування, збалансованості структури капіталу та ефективного управління фінансовими ризиками. Надмірна концентрація на одному методі може як обмежити можливості розвитку, так і посилити ризики втрати стійкості.

Таким чином, вибір методу фінансування має бути стратегічно обґрунтованим, з урахуванням специфіки підприємства, його поточного фінансового стану, перспектив розвитку та умов зовнішнього середовища. Лише комплексний підхід до формування фінансових ресурсів забезпечить стійке функціонування та конкурентоспроможність підприємства на ринку.

REFERENCES

1. Азаренкова О. М. Фінанси підприємств: навч. посіб. — Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. — 392 с.
2. Білик М. Д. Фінанси підприємств / М. Д. Білик. — К. : Знання, 2005. — 820 с.
3. Бланк І. А. Управління фінансами підприємства: підручник / І. А. Бланк. — К. : НІКА-ЦЕНТР, 2011. — Т. 1. — 624 с.
4. Бланк І. А. Управління фінансовою стійкістю підприємства / І. А. Бланк. — К. : НІКА-ЦЕНТР, 2004. — 512 с.
5. Бланк І. О. Управління формуванням капіталу / І. О. Бланк. — К. : Ельга, 2002. — 512 с.
6. Бланк І. А. Управління капіталом / І. А. Бланк. — К. : НІКА-ЦЕНТР, 2010. — 528 с.
7. Василик О. Д. Теорія фінансів / О. Д. Василик. — К. : НІКА-ЦЕНТР, 2008. — 512 с.
8. Зятковський І. В. Фінанси підприємств / І. В. Зятковський. — 2-ге вид. — К. : Кондор, 2003. — 364 с.
9. Мочерний С. В. Економічна енциклопедія / С. В. Мочерний. — К. : Академія, 2002. — Т. 1. — 864 с.
10. Опарін В. М. Фінанси: підручник / В. М. Опарін. — К. : КНЕУ, 2008. — 576 с.
11. Опарін В. М. Фінанси (загальна теорія) / В. М. Опарін. — К. : КНЕУ, 2006. — 560 с.
12. Павлюк К. В. Фінансові ресурси держави: монографія / К. В. Павлюк. — К. : НІОС, 2007. — 24 с.
13. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств / А. М. Поддєрьогін. — К. : КНЕУ, 2006. — 648 с.
14. Романенко О. Р. Фінанси / О. Р. Романенко. — К. : ЦНЛ, 2006. — 312 с.
15. Тарангул Л. Л. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання / Л. Л. Тарангул. — К. : КНЕУ, 2011. — 312 с.
16. Бондар Т. Г., Кузьменко О. І. Фінансова стратегія підприємства / Т. Г. Бондар, О. І. Кузьменко. — Суми : УАБС НБУ, 2012. — 296 с.
17. Юрій С. І., Бандурка Т. С. Фінансовий менеджмент. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 392 с.

- 18.Фінансовий словник / [уклад. А. Г. Завгородній, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко]. – К. : Знання, 2000. – 404 с.
- 19.Андрушак Є. Управління фінансовими ресурсами у процесі реструктуризації підприємств / Є. Андрушак // Фінанси України. – 2002. – № 7. – С. 30–38.
- 20.Білоліпецький В., Мерзляков І. Фінансові ресурси та їх перетворені форми / В. Білоліпецький, І. Мерзляков // Аудитор. – 2004. – № 5. – С. 51–55.
- 21.Близнюк О. П., Горпиненко А. П. Класифікація джерел формування фінансових ресурсів підприємства / О. П. Близнюк, А. П. Горпиненко // Вісник Міжнародного слов'янського університету. Серія: Економічні науки. – 2012. – Т. 15, № 2. – С. 52–58.
- 22.Лапа А. Фінансові ресурси підприємства та їх оптимізація / А. Лапа // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. Серія: Економічні науки. – 2013. – № 4. – С. 289–297.